

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ
เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกุล
จังหวัดขอนแก่น

LEARNING MANAGEMENT OF SOCIAL STUDIES, RELIGION AND
CULTURE DEPARTMENT BY BUILDING FAITH AND THINKING
METHODS IN ACCORDANCE WITH THE PRINCIPLES OF
YONISOMANASIKĀRA FOR DEVELOPING CRITICAL THINKING SKILLS
IN THAILAND 4.0 ERA OF KHAO SUAN KWANG WITTAYANUKUL
HIGH SCHOOL STUDENTS, KHON KAEN PROVINCE

พระมหาธีรศักดิ์ จันทธมโม (ทับสุลิต)

นิรัช เรืองแสน

ปานจิตร สุกุมาลย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Phramaha Thirasak Chanthadhammo (Thapsuli)

Niraj Ruangsang

Panjit Sukumal

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkean Campus, Thailand

Corresponding Author; Email: janthadhamma@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทางการจัดการเรียนรู้ เปรียบเทียบ
ทางการจัดการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อ

พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูลจังหวัดขอนแก่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากจำนวน 187 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน และสุ่มแบ่งชั้น และเทียบสัดส่วนจากประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยการสุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการจับฉลาก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสมวิธี ระหว่างวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ กับวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่าง ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe method)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยสร้างศรัทธาและวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างศรัทธาและวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ และด้านการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้
2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยจำแนกตามระดับชั้นเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการจำแนกตามเกรดเฉลี่ย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ เกรดเฉลี่ย 3.01-3.50 มีวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มากกว่าเกรดเฉลี่ย 2.00-3.00 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. แนวทางข้อเสนอแนะ ควรนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สอดแทรกกับเนื้อหารายวิชา และเน้นจัดกิจกรรมโดยการเผชิญสถานการณ์จริง เพื่อให้ นักเรียน เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะการคิดที่ก้าวทันยุคสมัย เน้นให้นักเรียนรู้จักพิจารณา คิดวิเคราะห์ ด้วยเหตุและผล และเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย กระตุ้นให้

นักเรียนกล้าแสดงออก เปิดโอกาสในการนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ ครูผู้สอน นักเรียน มีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เสนอแนวคิด รวมถึงจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้เกิดความน่าสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วม ด้วยความเต็มใจ ควบคู่กับ หลักสูตรทางพระพุทธศาสนา นำไปสู่การดำรงชีวิตจริง เป็นการพัฒนาโดยองค์รวม และต่อยอดไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : สร้างศรัทธา, วิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ, การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ, ไทยแลนด์ 4.0

Abstract

This research aimed to To study the conditions of learning management and Comparison of learning management and to present the suggestions for the learning management of Social Studies, Religion and Culture Department by building faith and thinking methods in accordance with the principles of Yonisomanasikāra for developing the critical thinking in Thailand 4.0 era of Khao Suan Kwang Wittayanukul high school students in Khon Kean province. The population and sample were the upper high school students from 187 which were 127 samples by specifying the sample sizes according to the Crazy and Morgan tables (Krejcie & Morgan, 1970) and classifying the Startified Random Sampling and compare the proportion from the population Get samples in each subgroup By random sampling (Simple Random Sampling) by the lottery method high school students and this study was carried out by means of mixed method research: qualitative research methodology and quantitative research methodology. The tools used in this study were the questionnaire and interview form. The statistics used in data analysis were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, F-test (One Way Anova) and a paired comparison method of Scheffe.

The research results were as follows:

1. In overall, the conditions of the learning management of Social Studies, Religion and Culture Department by building faith and thinking methods in accordance with the principles of Yonisomanasikāra (analytic thinking) for developing the critical thinking in Thailand 4.0 era of Khao Suan Kwang Wittayanukul high school students in Khon Kean province were statistically rated at a high level in all four aspects. The highest once was seen in the aspect of learning management, followed by that of learning evaluation, faith building, thinking methods based on Yonisomanasikāra principles and learning activity management respectively.

2. The comparative study results classified by students' classes showed indifferences with the statistical significance level of .05; this denied the prior set hypothesis. Classified by the students' GPA, the difference with the statistical significance level of .05 was seen in one pair; that is, the score of those with GPA 3.01-3.50 who had thinking methods based on Yonisomanasikāra in developing the critical thinking in Thailand 4.0 era was higher than that of those with GPA 2.00-3.00. This accepted the set hypothesis.

3. Suggestion and guidelines for the learning management are that the modern technology innovation in Thailand 4.0 era should be applied in learning, combined with course content; organizing activities by facing real situations should be focused for making students to learn from direct experience, integrated to achieve advanced thinking skill development by emphasizing the ways to let the students to consider, think critically and reasonably to enhance creative thinking skills with a variety of learning activities, encourage students to express themselves, give them opportunities in presenting new ideas, let teachers, students involved in exchanging ideas and presenting ideas, provide an environment to enhance the interesting learning atmosphere and encourage students to participate wholeheartedly

along with the Buddhist principles leading to real life. This is a holistic development which can be extended to more efficient development.

Keywords: faith building, thinking methods according to Yonisomanasikāra, Develop critical thinking skills, Thailand 4.0

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่ ยุคไทยแลนด์ 4.0 ประเทศไทยต้องมีการสร้างหรือผลิตนวัตกรรมเป็นของตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพา ต่างชาติเหมือนแต่ก่อนเป้าหมายสำคัญของ ไทยแลนด์ 4.0 คือการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่“มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน” (นวรรตน์ รามสูตและบัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2559) กล่าวคือการทำให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ ให้มีคุณภาพสูงโดยเฉพาะ คนหรือทรัพยากรมนุษย์นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความจำเป็นมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้และกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศโดยการเป็นผู้ที่ ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

ด้านการศึกษาในการก้าวสู่ ยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้มีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง และมีความตื่นตัวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้กับเด็กไทยเพื่อการก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 ได้อย่างเป็นรูปธรรมในหลายๆ ด้าน การศึกษาในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ไม่ใช่เป็นเพียงการให้ความรู้กับคนหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์นั้นหมายความว่า ในการเรียนรู้ตาม นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับแล้ว ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตไปด้วย โดยเฉพาะในส่วนของผู้เรียนต้องสอนให้มี“ความรู้คู่คุณธรรมและมีทักษะในศตวรรษที่ 21” (ได้แก่ทักษะการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม (สมควร นามสีฐาน, ทวีศิลป์ สารแสน และประยูร แสงใส, 2561) การเรียน/การทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ การสื่อสาร การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และปัญญาประดิษฐ์ การคิดคำนวณ การสร้างอาชีพและการเรียนรู้ด้วยตนเอง (เสาวลักษณ์ พิสิษฐ์ไพบูลย์, 2559)โดยบูรณาการกับกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับชั้นอื่นๆ เพื่อการก้าวทันยุคสมัย

โดยให้ความสำคัญคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาวะโลกปัจจุบัน สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง จากแนวคิดดังกล่าวได้นักการศึกษาไทยคนสำคัญ (สุนน อมรวิวัฒน์, 2542) ผู้มีชื่อเสียง มีผลงานทางการศึกษา จำนวนมาก ได้นำแนวคิดจากหนังสือพุทธธรรมของพระราชวรมุนี (ประยุทธิ์ ปยุตโต) เกี่ยวกับการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ มาสร้างเป็นหลักการและขั้นตอนการสอนตามแนวพุทธวิธีขึ้น การเรียนการสอนนี้พัฒนาขึ้นจากหลักการที่ว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม สร้างแรงจูงใจ และสอนศิษย์ให้เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ต่อยอดไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นการศึกษาที่มีกระบวนการทางปัญญาอย่าง เป็นระบบ โดยมีการคิดพิจารณาใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลรอบด้าน มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจว่าสิ่งใด ข้อความใดเป็นจริง ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลหลักฐานต่างๆ มาประกอบการคิด และการตัดสินใจ บุคคลที่รู้จักใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณย่อมจะเป็นผู้ที่กระทำกิจกรรมงานต่างๆ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ (ดิเรก พรสีมา, 2559) สังคมใดที่สมาชิกรู้จักใช้การคิดอย่างมี วิจารณญาณย่อมเกิดความสุข สงบต่อความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงต่อประเทศชาติ การที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกแยะและนำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง โดยครูทำหน้าที่ เป็นกัลยาณมิตรช่วยให้ศิษย์มีโอกาสคิด และแสดงออกอย่างถูกวิธี จะสามารถช่วยให้ศิษย์ได้ปัญญาและ แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เป็นการยกระดับในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้ก้าวทันยุคสมัยที่สามารถที่จะบูรณาการให้สอดคล้องกับศาสตร์สมัยใหม่ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านนวัตกรรม ต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่การพัฒนาด้านทักษะการคิด ควบคู่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เกิดพัฒนาการที่ทันสมัยในยุคปัจจุบันสู่อนาคตโดยการสร้างมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วย ความรู้คู่คุณธรรม เป็นการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ อย่างยั่งยืน โดยแท้จริง

จากข้อมูลด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล ตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าในปีการศึกษา 2560 ที่ผ่านมา ทางโรงเรียนได้นำแผนการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บูรณาการด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยนำหลักการสร้างศรัทธา และวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในระดับชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ

การนำหลักของกัลยาณมิตรที่ดี สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และนักเรียนในชั้นเรียน เคารพในกฎกติกา มีความจริงใจต่อกัน และเต็มใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รวมไปถึงการร่วมกันสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน ให้เกิดความน่าสนใจ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆ เช่น ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยหลักศรัทธา ด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปณิธานนำทางในการพัฒนาประเทศ ต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 เป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น และช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและ ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกุล จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกุล จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตาม ระดับชั้นเรียน เกรดเฉลี่ย
3. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกุล จังหวัดขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 187 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มแบ่งชั้น Startified Random Sampling และเทียบสัดส่วนจากประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยการสุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตำแหน่งชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 คน ได้มาแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research Methodology) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Qusetionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรกลุ่มประชากรตัวอย่างและกรอบแนวคิดในการวิจัย การบูรณาการข้อมูลคุณภาพนำไปสู่ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistics Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามระดับชั้นเรียน ได้ดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 41 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 49 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.5) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 29.4) จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 2.00-3.00 จำนวน 44 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.6) 3.01-3.50 จำนวน 49 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.6) และ 3.51-4.00 จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 26.8) ตามลำดับ

ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวาง วิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลำดับต่อมา ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างศรัทธาและวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือด้านการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตามระดับชั้นเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามเกรดเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ เกรดเฉลี่ย 3.01-3.50 มีค่ามากกว่า เกรดเฉลี่ย 2.00 -3.00

3. จากแนวทางและข้อเสนอแนะ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน นำมาสรุปเป็นรายด้านดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ เน้นการนำนวัตกรรมสมัยใหม่บูรณาการเข้ากับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนได้รับความรู้เท่าทันสภาวะปัจจุบัน 2) ด้านการสร้างศรัทธาและวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ครูผู้สอนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน หรือกลยุธินิตที่ดีสร้างความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือ การมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจรวมไปถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีของสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ทำงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและตามด้วยการให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยให้ความเคารพในกฎกติกา ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากประสบการณ์โดยตรงในการเผชิญสถานการณ์จริง 4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ พัฒนารูปแบบการประเมินผลโดยเน้นประเมินผลตามความเป็นจริง มุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนโดยเท่าเทียม และครูผู้สอนต้องมีความชำนาญด้านเทคโนโลยี

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ต่อยอดไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยควบคู่หลักคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ การพัฒนาที่สมบูรณ์แบบต้องพัฒนาทั้งทางด้านทักษะ และด้านจิตสำนึกที่ดีให้เกิดกับนักเรียนจึงจะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลำดับต่อมา ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างศรัทธาและวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือด้านการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษพบว่า ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนจากความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (รุ่งลาวัลย์ ละอาม, 2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ : เส้นทางแห่งปัญญาเพื่อการพัฒนาครูและศิษย์ พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการนั้นให้ความสำคัญกับบทบาทครูที่ ต้องเป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับศิษย์ โดยแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีวิธีการสร้างแรงบันดาลใจให้ศิษย์รักการเรียนรู้ และสามารถบูรณาการเข้ากับชีวิตจริงได้ ครูให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เน้นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การคิด การแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติ สามารถพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ นำพาให้ศิษย์ ให้พัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้

2. ด้านการสร้างศรัทธาและวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ จากการศึกษพบว่า ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนจากความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (วิญญู เกาถวงษ์, 2558) ได้ศึกษาการเรียนรู้อยู่โดยใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการสอนที่ต้องการให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ วิธีการคิดอย่างถูกต้อง เป็นระบบ อันจะนำไปสู่การเข้าใจเรื่องต่างๆ ตามความเป็นจริง ไม่ติดอยู่กับ

รูปลักษณะภายนอกหรือมองด้านใดด้านหนึ่งเป็นสำคัญ หลักการ การจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ผู้สอนเป็นบุคคลที่จะต้องจัด สภาพแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีคิดโดยแยบคาย เน้นให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผลจากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ทางตรงผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ คือ คิดโดยไตร่ตรองตามหลักของเหตุผลวิเคราะห์จนได้ที่มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้องที่สุด ส่วนทางอ้อมทำให้เกิดพัฒนาการด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับครูผู้สอน จากการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกันแชร์ความคิดจากกัลยาณมิตรที่ดี ทำให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ด้านการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนจากความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวาง วิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (วิทยา ทองดี และศุภวิชญ์ โรมแพน, 2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาตามแนวพุทธ ยุคไทยแลนด์ 4.0 การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาประเทศ เป็นกลไกในการสร้างรากฐาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างอาชีพที่นำไปสู่การขับเคลื่อนการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ด้านหนึ่งในการพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ เกิดสมรรถนะและมีทักษะสูง รู้เท่าทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองดี มีเหตุผลด้วยกุศลจิต คิดสร้างสรรค์มั่นในคุณธรรม เหมาะสม สมดุล และยั่งยืน คุณสมบัติของครูสอนสังคมศึกษา ยุค 4.0 ครูต้องสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นต่อมหรือสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ สอนให้ผู้เรียน มีทักษะหลายๆ ด้าน ผลที่จะได้รับจากแนวทางการพัฒนาสังคมศึกษาตามแนวพุทธศาสนานั้น เน้นเป้าหมายหลักในด้านการ พัฒนาบทบาทครู และผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 คือ ยุคสร้างนวัตกรรม ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาให้เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดีมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคประเทศไทย 4.0 เป็นทักษะแห่ง อนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่ดีเพื่อรองรับการสร้างนวัตกรรม

การจัดการเรียนรู้ หรือการสอนแนวใหม่ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะของผู้เรียน ทั้ง ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา และการ คิดออกแบบ ครูต้อง สามารถบูรณาการกลุ่มสาระ วิชาสังคมศึกษามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านศาสนา ศิลธรรมและจริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ประวัติศาสตร์ และ ภูมิศาสตร์ ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กันและ มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ตามแนวทาง พระพุทธศาสนา คือ การเรียนรู้ต้องเริ่มที่ตนเอง การเรียนรู้ต้องควบคู่กับการปฏิบัติ ตามจุด มุ่ง หมายของการศึกษาในพระพุทธศาสนา คือ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดปัญญามีการพัฒนาทั้ง ทักษะการคิดควบคู่คุณธรรม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติของ ครูผู้สอนจากความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวาง วิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (ธนัท อุตน้อย, 2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการเรื่องแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้าง ศรัทธา และโยนิโสมนสิการ จากผลการวิจัย ความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการนั้นได้ส่งเสริมความสามารถใน การคิดของนักเรียนให้มีศักยภาพในระดับที่สูงได้ นั้น ควรเริ่มด้วยเนื้อหาที่มีความใกล้ตัว หรืออยู่ในความสนใจของนักเรียนมาใช้เป็นเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยกระตุ้นความ สนใจ และการฝึกคิดของนักเรียนให้เพิ่มมากขึ้นผู้สอนจำเป็นต้อง คำนึงถึงการสร้าง บรรยากาศในการเรียนรู้ โดยที่ทั้งผู้สอน และผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการเรียนรู้ไม่ สร้างความกดดันให้แก่ผู้เรียนเมื่อเกิดข้อผิดพลาด เพราะอาจเป็นการสกัดกั้นการคิดของ ผู้เรียนให้ไม่สามารถ แสดงออกได้อย่างเต็มที่ผู้สอนจำเป็นต้องแนะนำ และอธิบายวิธี การศึกษาอย่างชัดเจนก่อนที่จะให้ นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม และควรตั้งประเด็นคำถาม ที่สอดคล้องกับวัย และศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้ นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิด ตามหลักโยนิโสมนสิการ เกิดพัฒนาการด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สูงมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน

เขาสวนกวางวิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับชั้นเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจำแนกตามเกรดเฉลี่ย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งออกเป็นรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยเขียนในลักษณะความเรียงประกอบบริบท พบว่า 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ควรนำนวัตกรรม ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สอดแทรกกับเนื้อหารายวิชา โดยบูรณาการเพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านทักษะการคิดที่ก้าวหน้ายุคสมัยต่อนักเรียน 2) ด้านการสร้างศรัทธาและวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ พบว่า ควรเสริมสร้างทักษะการคิดให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก เปิดโอกาสในการนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ เพื่อก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 และในส่วนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ควรที่จะมีความใกล้ชิด สามารถที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ จริงใจ 3) ด้านการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ ที่หลากหลายมิใช่ไปในสถานที่ซ้ำๆ เป็นการกระตุ้นพัฒนาการทักษะการคิดแก่นักเรียนโดยการพบสิ่งใหม่ๆ ย่อมที่จะทำให้เกิดความอยากเรียนรู้ และเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเมื่อเผชิญสถานการณ์จริง และ 4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ พบว่า ควรมีการพัฒนารูปแบบการประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพความเป็นจริง เพื่อพัฒนาการด้านทักษะการคิดของนักเรียนในยุคสมัยไทยแลนด์ 4.0 นำไปสู่การพัฒนาอย่าง ยั่งยืน และวิธีการประเมินผลด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด ต่อนักเรียน

สรุป ผลจากการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างศรัทธา และวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสวนกวาง

วิทยานุกูล จังหวัดขอนแก่น ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน นำมาสรุปเป็นรายด้านดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ เน้นการนำนวัตกรรมสมัยใหม่บูรณาการเข้ากับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนได้รับความรู้เท่าทันสภาวะปัจจุบัน 2) ด้านการสร้างศรัทธาและวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ครูผู้สอนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน หรือกลยุธินิเทศที่สร้างความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือ การมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจรวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีของสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ทำงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและตามด้วยการให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยให้ความเคารพในกฎกติกา ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากประสบการณ์โดยตรงในการเผชิญสถานการณ์จริง 4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ พัฒนารูปแบบการประเมินผลโดยเน้นประเมินผลตามความเป็นจริง มุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนโดยเท่าเทียม และครูผู้สอนต้องมีความชำนาญด้านเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ต่อยอดไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยควบคู่หลักคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ การพัฒนาที่สมบูรณ์แบบต้องพัฒนาทั้งทางด้านทักษะ และด้านจิตสำนึกที่ดีให้เกิดกับนักเรียนจึงจะเป็นการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ อย่างมั่นคง สู่อนาคตที่ยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย คือผลจากการที่ครูผู้สอนได้นำนวัตกรรมสมัยใหม่ เช่น สื่อ อุปกรณ์ บูรณาการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์เห็นความสำคัญในการพัฒนาในด้านนวัตกรรมให้ก้าวทันยุคสมัยปัจจุบัน ด้านเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งในสังคมสื่อออนไลน์ ทั้งที่มีประโยชน์และไม่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการใช้สื่อของนักเรียน ด้วยวิธีการนำมาบูรณาการให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระรายวิชา เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน และที่สำคัญควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน การมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคน ฝึกให้มีความสามัคคี เน้นหลักคุณธรรม ซึ่งเป็นนโยบายหลักของสถานศึกษาที่

ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึกทักษะในการคิด ที่ถูกวิธี คิดเป็นหรือคิดอย่าง มีระเบียบ นำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามเหตุผล และการ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เน้นตามสภาพความเป็นจริง เพื่อการพัฒนาที่ตรงประเด็นเป็น การส่งเสริมทักษะการคิด คุณธรรม จริยธรรม สะท้อนให้เห็นว่าหากโรงเรียนนำหลักของการ สร้างสรรค์ และวิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ บูรณาการให้เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนรู่กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมและกลุ่มสาระอื่นๆ ก็จะทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพทั้งด้าน การจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียน สภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น และที่สำคัญเป็นการพัฒนาต่อ ยอดสู่สังคม ในยุคไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง เผชิญ สถานการณ์จริง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2) ควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศรอบตัว โดยการบูรณา การเข้ากับการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริง และเป็น การแก้ปัญหาในการใช้สื่อของนักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาในรูปแบบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้รู่กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างสรรค์ และวิธีการ คิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาอื่นๆ

2) ควรศึกษาปัญหาเทคนิคการจัดการเรียนรู้รู่กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยสร้างสรรค์ และวิธีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับ เขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก พรสีมา. ครูไทย 4.0. *มติชนออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.matichon.co.th/news/345042>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : บริษัทสุวีริยาสาส์น.
- นวรรตน์ รามสูต และบัลลังก์ โรหิตเสถียร. *การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2562 จาก <http://www.moe.go.th/websm/2016/aug/354.html>.
- รุ่งลาวัลย์ ละอามคา. รูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ : เส้นทางแห่งปัญญาเพื่อการพัฒนาครูและศิษย์. *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 2(4), 19-20.
- สมควร นามสีฐาน ทวีศิลป์ สารระแสน และประยูร แสงใส. การพัฒนานวัตกรรมการสอนสังคมศึกษาแนวพุทธในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. 5(1), 82.
- เสาวลักษณ์ พิสิษฐ์ไพบูลย์. ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0. *หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์*. 14 ตุลาคม 2559. หน้า 2. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2562 จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/33499>.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2542). *สมบัติพิพม์ทางการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธันท์ อุทัยน้อย. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่องแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ. *Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 9(2), 1802-1803.
- วิญญู เกตุวงษ์. การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ. *วารสารวิชาการ ศึกษาศาสตร์ มจร*. 3(2), 1-2.
- วิทยา ทองดี และศุภวิชญ์ โรมแพน. (2561). แนวทางการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาตามแนวพุทธยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*. 18(2), 281-293.